

# Biblia źródłem kultury

Synteza wiadomości

# Poznane księgi Starego Testamentu

- ⦿ Księga Rodzaju (Genesis) – historia Abrahama, problem posłuszeństwa człowieka wobec woli Bożej;
- ⦿ Księga Hioba – biblijna koncepcja cierpienia;
- ⦿ Księga Koheleta (Eklezjasty) – motyw marności (vanitas);
- ⦿ Pieśń nad Pieśniami – biblijna wizja miłości;
- ⦿ Księga psalmów – poetyckie modlitwy, ukazujące relacje między Bogiem a człowiekiem.

# Najbardziej znane historie z Księgo Rodzaju



Stworzenie świata i  
człowieka przez Boga  
mocą woli i słowa  
Stwórcy:

- ◉ 6 dni tworzenia i siódmy jako odpoczynek;
- ◉ Wszystko, co stworzył Bóg, było dobre;
- ◉ Motyw raju – ogrodu Eden i pierwszych ludzi (Adama i Ewy) oraz grzechu pierworodnego.

# Najbardziej znane historie z Księgi Rodzaju



## Kain i Abel:

**Kain zabił Abela,  
swojego brata, gdyż  
Bóg przyjął jego ofiarę,  
a odrzucił ofiarę Kaina.**



# Najbardziej znane historie z Księgi Rodzaju



## Arka Noego:

Noe, człowiek sprawiedliwy, na wezwanie Boga zbudował arkę i uratował w ten sposób swoją rodzinę oraz wszystkie gatunki zwierząt w czasie potopu.

# Najbardziej znane historie z Księgi Rodzaju



## Wieża Babel:

Ludzie chcieli  
dosięgnąć nieba,  
budując ogromną  
wieżę, symbol  
ludzkiej pychy. Bóg  
pomieszał im języki i  
nie dokończyli dzieła.



# Najbardziej znane historie z Księgi Rodzaju



## Żona Lota:

Lot jako jedyny bogobojny mieszkaniec Sodomy, miasta rozpusty, ostrzeżony przez Boga opuszcza ją wraz z rodziną, ale ma zakaz oglądania się. Żona łamie zakaz i zostaje zamieniona w słup soli.

# Nowy Testament – przypowieści ewangeliczne

Definicja przypowieści	Przykłady przypowieści
<p>Gatunek epicki, krótka, schematyczna opowieść, odwołująca się do realiów życia danej społeczności, ukazująca typowych, bezimiennych bohaterów (pan, sługa, siewca, panna itp.); ma dwa znaczenia: dosłowne i alegoryczne (symboliczne, przenośne), które łączy zasada analogii; znaczenie alegoryczne jest źródłem religijnego i moralnego przesłania o charakterze uniwersalnym.</p> <p>Inaczej parabola (dosł. zestawienie obok).</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>- „Przypowieść o siewcy”</li><li>- „Przypowieść o synu marnotrawnym”</li><li>- „Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie”;</li><li>- „Przypowieść o robotnikach w winnicy”;</li><li>- „Przypowieść o drogocennej perle”;</li><li>- „Przypowieść o pannach mądrych i głupich” itp.</li></ul>



# Interpretacja wybranych przypowieści

Tytuł przypowieści	Znaczenie dosłowne	Znaczenie alegoryczne	Przesłanie uniwersalne
<p>O robotnikach w winnicy (Mt 20,1-18)</p>	<p>Gospodarz winnicy Robotnicy</p> <p>Winnica</p>	<p>Bóg; Grzeszni ludzie, którym Bóg daje hojnie swoje Królestwo; Królestwo Boże.</p>	<p>Dobroć, miłość, miłosierdzie wykraczają poza granice sprawiedliwości i logiki, pozostają poza zasadami matematycznego, racjonalnego osądu.</p>
<p>O synu marnotrawnym (Łk 15,11-32)</p>	<p>Ojciec Syn marnotrawny</p> <p>Starszy syn</p>	<p>Miłosierny Bóg; Grzesznik, który powraca skruszony do Boga; Człowiek, który jest niby blisko Boga, nie odchodzi od Niego, ale nie rozumie zasad Jego miłości.</p>	<p>Miłość przewyższa zasady sprawiedliwości. Każdy człowiek ma prawo do błędu, ważne jednak, by umiał się do niego przyznać i zawrócić z niewłaściwej drogi. Warunkiem wybaczenia jest pokorne przyznanie się do winy. Najtrudniej jest człowiekowi wznieść się ponad własny egoizm i pychę.</p>

# Styl biblijny

1 Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię.

2 Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią **bezmiaru wód**, a **Duch Boży unosił się** nad wodami.

3 Wtedy **rzekł** Bóg : «**Niechaj** się stanie światłość!» **I stała się światłość**. 4 Bóg widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. 5 **I nazwał Bóg** światłość dniem, a ciemność nazwał nocą.

I tak upłynął wieczór i poranek - **dzień pierwszy**.

6 **A** potem Bóg rzekł: «Niechaj powstanie sklepienie w środku wód i niechaj ono oddzieli jedne wody od drugich!»

7 **Uczyniwszy** to sklepienie, Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem; a gdy tak się stało, 8 Bóg nazwał to sklepienie niebem.

**I** tak upłynął wieczór i poranek - dzień drugi.

- **Uroczyście słownictwo**
- **Inwersja – przestawny szyk wyrazów w zdaniu**
- **Rozpoczynanie zdań od spójników i powtarzanie ich**
- **Imiesłowy przysłówkowe uprzednie.**
- **Paralelizmy składniowe**

# Biblia źródłem kultury europejskiej

<b>Frazeologizmy biblijne</b>	Jablko Adama, Sodoma i Gomora, zakazany owoc, alfa i omega, plagi egipskie, egipskie ciemności, hiobowe wieści, pocieszyciel Hioba, kolos na glinianych nogach, kainowe piętno, wieża Babel, salomonowy wyrok, trąba jerychońska, przenieść się na łono Abrahama, wdowi grosz, judaszowe srebrniki, umywać ręce, samarytanin, rzeź niewiniątek, chodzić od Kajfasza do Annasza itp.
<b>Toposy – motywy powtarzające się w literaturze i sztuce</b>	Topos raj Topos Sądu Ostatecznego Topos vanitas
<b>Archetypy – prawzorcy ludzkich postaw</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Maryja - matka cierpiąca (Maryja)</li><li>- Judasz – zdrajca</li><li>- Mojżesz - mędrzec, przewodnik</li><li>- Maria Magdalena – nawrócona grzesznica</li><li>- Hiob – człowiek cierpiący bez winy</li><li>- Kain – bratobójca</li><li>- Św. Paweł – nawrócony grzesznik</li><li>- Syn marnotrawny</li><li>- Samarytanin – człowiek miłosierny, współczujący</li></ul>